

รายงานการศึกษาเพื่อพัฒนาป่าชุมชน
กรณีการศึกษา : ป่าชุมชนบ้านปางหมื่น
หมู่ที่ 5 ตำบลบ่อทอง อำเภอทองแสนขัน
จังหวัดอุตรดิตถ์

A CASE STUDY OF BAN PANGMIN COMMUNITY FORESTRY
TUMBON BOOTONG, AMPHOE TONGSANKHUN
CHANGWAT UTTARADIT

โดย นายสัญญา สมบัติ นักวิชาการป่าไม้ 3
 นางสาวปัทมธิดา ฝ่ายคำตา นักวิชาการป่าไม้ 3

สำนักงานป่าไม้จังหวัดอุตรดิตถ์
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2544

บทคัดย่อ

การศึกษาเพื่อพัฒนาป่าชุมชน กรณีศึกษา : ป่าชุมชนบ้านปางหมื่น หมู่ที่ 5 ตำบลบ่อทอง อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิษฐ์ ได้ทำการศึกษาเพื่อให้ทราบข้อมูลของป่าชุมชนบ้านปางหมื่น ซึ่งได้สำรวจจัดตั้งเมื่อปี 2539 เนื้อที่ประมาณ 2,500 ไร่ การพึ่งพิงทรัพยากรจากป่าชุมชนโดยประชากรท้องถิ่น และศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของชุมชนกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ว่ามีผลต่อการพัฒนาป่าชุมชนในทิศทางใด เพื่อจัดการพัฒนาป่าชุมชนให้ยั่งยืน

จากการศึกษาพบว่า บ้านปางหมื่นมีจำนวน 117 ครัวเรือนประชากรทั้งสิ้น 510 คน เป็นเพศชาย 248 คน เพศหญิง 262 คน จากการสอบถามตัวแทนครัวเรือนตัวอย่างจำนวน 91 ครัวเรือน ผู้หญิงเริ่มเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นยิ่งขึ้น การศึกษาของราษฎรค่อนข้างต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน คือ มีการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ครอบครัวเป็นครอบครัวขนาดกลาง ตั้งถิ่นฐานอยู่ในบ้านปางหมื่นมานานกว่า 20 ปี มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก อาชีพรับจ้างเป็นอาชีพรอง มีรายจ่ายเฉลี่ยสูงกว่ารายได้เฉลี่ย ราษฎรส่วนใหญ่จึงมีหนี้สิน วิถีชีวิตยังใช้ประโยชน์จากป่า เช่น การเก็บเห็ด ถ่านสมุนไพร และจับสัตว์ เพื่อการบริโภคเป็นส่วนใหญ่ ชุมชนมีแนวคิดในการจัดการป่าชุมชนโดยให้มีการกำหนดแนวเขต กฎระเบียบชุมชน การจัดทำแนวกันไฟ รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานป่าชุมชนต่อไป จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับปัจจัยต่าง ๆ นั้น พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของชุมชนมีเพียงรายได้ครัวเรือน

ดังนั้นในการพัฒนาป่าชุมชนจะต้องพัฒนาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับราษฎร ราษฎรมุ่งหวังการพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเองมากกว่าการพัฒนาป่าชุมชน หากราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รายได้สูงขึ้น การพัฒนาป่าชุมชนจะทำได้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น